

poble de Vulpellac, prop de la Bisbal. Ens cal recordar que a Cassà els francesos hi establiren la plana major de la divisió italiana comanada pel general Pino, així com també un gros contingent de la mateixa; alguns milers de soldats.

I en aquella localitat empordanesa moriren els pares del nostre besavi; plens de misèria i enyorant la masia. No eren pas vells encara. Ambdós havien nascut l'any 1760. Deixaren dos fills que els havien acompanyat a l'exili. L'hereu que es deia Domingo, nascut en el 1788 i Josep en el 1795.

Avançat l'any 1812, dominada encara la comarca per l'exèrcit invasor, els dos germans es reintegraren al mas. Trobaren la casa esbalandrada; les corts buides, sense vida; els camps erms... Però cara a cara amb la vida el tarannà familiar va prevaldre: Optimiste; inquiet en el saber; fàcil de contentar; arrauxat i extraversit, enamorats del dret de l'home a dissentir de les opinions alienes.

Durant dos o tres anys, Josep ajudà a l'hereu en el pesat treball de netejar els erms plens de romagueres, rodó, gram i altres plantes menyspreables. Desartigaren i estassaren; feren grans fogatges com si practiquessin les imatges lluminoses dels Evangelis. Després arpellegaren i, amb la fanga remogueren la terra mig somorta pels anys de repòs i la deixaren en guaret. Per fi: Sembraren. Sembrarien civada pel bestiar i blat pels homes.

No mancarien en aquella conjuntura els paràsits socials. Els vius! A l'hereu Pasqual no li fou pas difícil trobar algun usurer que feia temps que ja tocava a matines. Aquest li posaria el primer bestiar a mitges. A fe que li era ben necessari. Li calia, abans que tot, per omplir el femer que fertilitzaria les collites.

Ara si que donava goig veure l'heretat.

Ja era gradassàs el fadrister quan va deixar la casa pairal per anar a Girona a estudiar la carrera de capellà. Mentrestant en el país les condicions polítiques canviaren: Ferran havia suspès la Constitució lliberal votada per les Corts de Càdiç. Després d'uns anys de monarquia absoluta triomfava a tota Espanya el moviment iniciat a Andalusia pels generals Riero i Quiroga. Ferran VIIe jurava novament la Constitució abolida.

I esdevingué el nomenat trieni lliberal, i Josep Pascual que ja havia avançat força en la carrera sacerdotal no pogué dissimular els seus entusiasmes i les seves inclinacions. I altra vegada una nova estropada capgirà l'orientació política del país. El meu besavi fou posat davant del dilema d'adjurar públicament de les seves idees lliberals o bé de deixar de cantar missa. I, Josep, fidel a les seves idees i sincer amb si mateix no es va doblegar i abandonà el seminari. Tenia trenta anys i no posseïa «ofici ni benefici».